

Her er du: [Forside](#) > [Publikasjoner](#) > [Andre publikasjoner](#) > [Kronikker](#) > [2011](#) > En grense for verdens ensomste sted

Foto: Kjartan Mæstad

En grense for verdens ensomste sted

Kronikk i Morgenbladet 25.02.2011: De marine grensene i nord er fastlagt, men arbeid gjenstår for å legge grensene i sør. Norge er eneste land i verden med territorier både i nordlige og sørlige polarområder. For et par uker siden satte Stortinget sluttstrek for behandlingen av avtalen mellom Norge og Russland om en grense i Barentshavet. Dette var den siste i en rekke av åtgjerdelser som fastlegger Norges marine jurisdiksjon, eller råderett, i nord.

Regiondirektør Alf Håkon Hoel, 25.02.2011

Folkeretten har regler for hvordan dette skal gjøres. Etter den omfattende utviklingen i havretten på 1970-tallet har det tatt mange år å sette disse reglene ut i live. Norge opprettet en økonomisk sone på 200 nautiske mil (370 kilometer) utenfor fastlandet i 1977. Dette gir oss råderett over naturressursene i havet. Tilsvarende ble det opprettet et fiskevernsoner rundt Svalbard i 1978 og en fiskerisone rundt Jan Mayen i 1980. Slik utvidelse av jurisdiksjon gjør at ulike lands havområder ofte kommer til å overlape hverandre. Dette nødvendiggjør forhandlinger om marine grenser for å avklare hvem som har jurisdiksjon hvor.

Marine grenser

De siste årene har marine grenser, og dermed råderett over havområder, blitt avklart på løpende bånd: I 2006 ble grensen mellom Svalbard (Norge) og Grønland (Danmark) trukket. Samme år ble en også enig med Island og Færøyene om hvordan kontinentalsokkelen i deler av Norskehavet skulle avgrensnes. Et første steg mot en grenselinje med Russland i Barentshavet kom i 2007, med en avtale om avgrensning i Varangerfjorden. I 2009 kom så anbefalingene fra FNs kontinentalsokkelkommissjon, som avsluttet prosessen med yttergrensene for kontinentalsokkene i nord for Norges del. Og i 2010 kom altså delelinjeavtalen for Barentshavet.

Situasjonen i sør

Hva er så situasjonen i sør? Norge har tre landområder, eller biland, i Antarktis: Dronning Maud Land på selve kontinentet, Peter den I's øy i Stillehavet og Bouvetøya i Atlanterhavet. De to første ligger sør for 60 grader, innenfor området som omfattes av Antarktistraktaten av 1959. Denne legger, bokstavelig talt,

territorielle spørsmål på is. Det er derfor ikke aktuell politikk å etablere marine soner eller trekke grenser her.

For Bouvetøya stiller det seg annerledes. Øya, oppkalt etter den franske oppdageren Jean-Baptiste Bouvet de Lozier (1739), ligger utenfor området til Antarktistraktaten. Den er «verdens ensomste sted», det stedet på kloden som er lengst unna annet land. Bouvetøya ble okkupert av Norge i 1928 i forbindelse med hvalfangsten i Antarktis og underlagt norsk suverenitet i 1930. Øya er omlag 50 kvadratkilometer stor (litt mindre enn Nøtterøy i Vestfold). Den er dekt av en isbre og således ubeboelig for andre enn pelssel og pingviner. Polarforskere og representanter for myndighetene har vært på korte besøk, men Bouvetøya er etter sigende et sted det er morsommere å ha vært enn å være.

Etablering av norsk jurisdiksjon?

Her ligger det nå til rette for etablering av norsk jurisdiksjon ut til 200 nautiske mil på samme måte som i nord. Noen grep er allerede tatt: grunnlinjer som er utgangspunkt for utmålingen av en sone, er trukket og territorialfarvann er opprettet. Norge har også lagt frem dokumentasjon for utstrekningen av kontinentalsokkelen rundt Bouvetøya for FNs kontinentalsokkelkommisjon.

Det er flere grunner til at tiden er moden for å etablere jurisdiksjon også i havområdene rundt Bouvetøya: For det første vil en oppfylle havrettens prinsipp om at kyststaten skal etablere jurisdiksjon over havområdene utenfor sine kyster. Dermed skaper en et grunnlag for forvaltning av havmiljø og marine ressurser i havområdet. Ved å opprette en sone rundt Bouvetøya, vil en også opptre konsistent og bringe rettsstillingen der i samsvar med den i nord. En annen grunn til å etablere en sone er at andre land som har øyer i Sørishavet utenfor området som dekkes av Antarktistraktaten, allerede har etablert økonomiske soner rundt sine landområder. Dette gjelder Frankrike, med Kerguelen- og Crozet-øyene, og Australia, med Heard- og McDonalds-øyene.

En tredje grunn til å opprette en sone er voksende økonomisk aktivitet i havområdene rundt Antarktis. For eksempel er krillfisket økende, både fra norske og andre lands fartøy. Næringsvirksomhet i områdene rundt Bouvetøya vil være mulig å regulere dersom Norge har etablert jurisdiksjon der.

I et overordnet perspektiv handler dette også om hvordan Norge skal bidra til utviklingen av den globale rettsordenen for havene. Når en ikke har etablert en sone rundt Bouvetøya så langt, har det kanskje hatt med travle tider i nord å gjøre. Med grensen i Barentshavet på plass, skulle det nå ligge til rette for å bringe orden i sakene også i sør.

Kontaktpersoner

[Alf Håkon Hoel](#)

77 60 97 02

92827892

[Send e-post](#)

Se også

[4.1 På tokt ved polarfronten](#)

[Antarktis 07/08](#)